Välkommen till
Naturreservaten
på Hornslandet

Norra Hornslandet

Denna tall anses vara Sveriges äldsta!
Den är över 750 år gammal.

Norra Hornslandet är ett kustnära mosaikartat naturreservat på ca 110 hektar. Här dominerar storblockterräng med gles brandpräglad tallskog.

Många av tallarna är över 400 år gamla. I området finns spår av minst tre bränder, den senaste år 1888. I de friskare och fuktigare områdena i reservatet finns lövskog, lövsumpskog och några lövkärr.

Reservatets rikedom på döende och döda barr- och lövträd lockar till sig hålbyggande fåglar som hackspettar.

Sveriges äldsta, idag kända tall växer här. Den är minst 750 år och grodde alltså redan under 1200-talet. Tallen står lutad mot ett stenblock där den har överlevt både bränder och otaliga stormar.

Om du promenerar ut till kusten kan du se en sten som kallas Käringstenen. Det sägs att namnet kommer från att fiskebefolkningen lätt kunde ta sig i land här då det var som ett trappsteg av stenar.

Ormkrär
(Paris quadrifolia)

"Nicklas Tea House" kallas denna märkliga klippformation där mäktiga klippblock har lagt sig på varandra.

Större hackspett, hona
(Dendrocopus major)

Klibbalsreservatet

Lövrikedomen är stor i Klibbalsreservatet.
Här syns en asp (Populus tremula) utan blad om hösten.

Närbild på Klibbal i sommargrönska.

Stensöta (Polypodium vulgare L.) mellan klippblocken. Det finns intressanta saker att läsa om vad denna lilla ormbunke kunde användas till förr. Man kunde koka en grötl som var bra medicin mot lungsot, gikt, och skörbjugg...

Klibbal
(Alnus glinosa(L.)Gaertner)

I Klibbalsreservatet, som är ca 40 hektar stort, finns flera olika naturtyper representerade. Här finns allt från myrmark, sumpskog, frodig lövskog och frisk granskog till torra häll- och blockmarker.

I den centrala delen växer hundraårig klibbalsdominerad lövskog på bördig mark. Klibbalen trivs på den fuktiga marken som får näring genom rörligt markvatten.

Vattnet för även med sig kalk från djupare liggande jordlager som gör floran rikare än i kringliggande skogar i området.

Några kalkgynnade arter som du kan finna är t ex skogsvingel, dvärghäxört, myskmadra och orkidén nattvioi. Andra vanligt förekommande lövträd i reservatet är björk, asp och sälg.

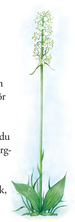
Nattvioi
(Platanthera bifolia (L.) Rich)
är en upp till tre decimeter hög orkidé med vitaktiga blommor. Den blommar i juni-juli med väldoftande blommor som doftar starkare på kvällen och lockar då till sig svärmare som pollinerar dem. Den är fridlyst och växer i ängar och öppna skogsmarker.

Om du besöker reservatet i juni och juli kan du få se nattviolen blomma och känna lukten av dess väldoftande blommor.

Lövsalen

Vårtbjörk
(Betula pendula Roth)

Reservatet omfattar 197 hektar och består av en mosaik av många naturtyper. Här finns tjärnar, bäckar, myrar och blockrika berg. Skogen är varierande och består av både löv och barrskog. Lövskogarna finner vi i anslutning till myrarna, bäckarna och annan lågländt mark medan barrskogarna finns på de mer höglänta områdena.

Längs Hällkroksbäcken, som rinner genom den östra delen av reservatet, finns en pelarsal med cirka 90-årig björk, asp, klibbal och gran. Bäcken har stor betydelse för lekande havsöring.

I reservatet finns ett rent granbestånd som klarade sig vid den stora skogsbranden som år 1888 gick över hela Hornslandet. Här kan man hitta grova granar som är över 200 år gamla.

Fröskötska (Formes fomentarius) på högstubbe av björk. Många insekter lever i död björkved och i fröskötskor, flera av dem är rödlistade.

Stjärtmes
(Aegithalos caudatus)

Laxöring
(Salmo trutta)

Hällkroksbäcken vintertid.

Allemansrätten

The Right of Public Access

You rely on the Right of Public Access whenever you go out in the Swedish countryside – whether it is to take a walk, go kayaking, climb a mountain or just sit down on a rock to think. The Right of Public Access is a unique institution.

It gives us all the freedom to roam the countryside. But we must also take care of nature and wildlife, and we must show consideration for landowners and for other people enjoying the countryside.

Du använder dig av allemansrätten när du går en promenad, paddlar kajak eller sitter på en sten och tänker. Allemansrätten är en unik möjlighet för oss alla att röra oss fritt i naturen. Men vi behöver också ta ansvar för natur och djurliv och visa hänsyn mot markägare och andra besökare.

Das Jedermannsrecht

Immer, wenn Sie sich in der freien Natur bewegen, wenn Sie wandern, Kajak paddeln, klettern oder auf einem Stein sitzen und nachdenken, nutzen Sie das Jedermannsrecht.

Das Jedermannsrecht ist eine einzigartige Möglichkeit! Dank dieses Rechts können Sie sich fast überall frei in der Natur bewegen.

Dieses Recht fordert aber auch ein hohes Maß an Rücksichtnahme und Behutsamkeit gegenüber Natur und Tieren, gegenüber Grundbesitzern und Mit menschen.

Das staatliche Amt für Umweltschutz fasst das Jedermannsrecht mit den Worten zusammen:

Do not disturb, do not destroy.

Alltså inte störa – inte förstöra.

Nicht stören - nichts zerstören.

For more information www.allemansratten.se

Bålsön

Bålsön karaktäriseras av en varierad barrblandskog och stränder med kala hällar, block och stenar. Det branta och starkt kuperade Högberget med sin gammelskog är värdefullt för växt- och djurlivet. På öns sydvästra del finns fina små sandstränder.

Vid Gammelhamnen, som troligtvis var öns första bebyggelseplats, uppfördes ett kapell redan 1603 och här finns kulturlämningar efter byggnader och hamnanläggningar. Idag finns ett 30-tal små fiskartstugor, båthus och sjöbodar bevarade intill vattnet vid hamnen på öns västra sida.

Ejderhanne
(Somateria mollissima)

Bålsöns fiskeläge.

Ögonpyrola
(Moneses uniflora(L.)A. Gray)

Kuggörarna

Kuggörarna är en ö förbunden med Hornslandet. Här ligger Kuggörarnas fiskeläge vackert beläget vid hamnen i den naturligt skyddande viken. Det består av ett 30-tal bostadshus samt båthus, kajer och bryggor.

På en höjd i anslutning till fiskeläget ligger ett kapell uppfört 1776-1777. Fiskeläget och kapellet ingår inte i naturreservatet men utgör själva stommen i kulturmiljön på Kuggörarna.

Naturreservatet består av en naturmiljö typisk och representativ för norrlandskusten. Här finns vidsträckta klapperstensfält, klippor, blockiga stränder och kustexponerad tallskog.

Kuggörens fiskeläge ligger väl skyddat från havsvindar.

Silvertärna
(Sterna paradisaea)

Strandvial
(Lathyrus japonicus Willd.)

Vid den blockrika stranden strax utanför Kuggörens fiskeläge en blåsig vinterdag.

Hölick

Hölicks naturreservat omfattar drygt 600 hektar av den omväxlande naturen på Hornslandets sydspets. De inre delarna täcks av myrmarker och fuktiga gran- och blandskogar.

Den mest karaktäristiska skogstypen är den strandnära, karga, hedartade och ofta vindpinade glesa tallskogen. De vida klapperstensfälten och dess strandvallar visar tydligt hur havet och vågorna format naturen i samband med landhöjningen.

I den nordvästra delen av naturreservatet finns häftiga grottor i urberget som består av flera salar och sammanlagt cirka 1000 meter långa gångar. Grottorna bildades efter inlandsisens försvinnande för 9500 år sedan och är idag ett spännande besöksmål.

Den stora branden som härjade på halvön 1888 har gjort att stora områden av landskapet i dag präglas av tallmarker med rikt inslag av lövskog.

När det brinner i skogen skapas rikligt med brandpräglad och död ved som är viktiga livsmiljöer för många insekter och växter. Vid bäckar, källor och våtmarker är skogen frodigare med hänglavsprydda granar och lövträd som björk, sälg, asp, al och ask.

På de karga tallhedarna är ljung, lingon, mjölon och kråkris karaktärsväxter tillsammans med olika lavar.

Sjöfåglar och vadare som storskrake, småskrake, svärta, rödbena och större strandpipare häckar gärna i området.

Vid Hornslandsudden finns fornlämningar från en fiskarbefolkning av samiskt ursprung.

Här finns även husgrunder och stensträngar från gamla bosättningar, de äldsta är från 1000- talet.

I Hölicks naturreservat finns markerade stigar för vandring, som alla utgår från parkeringen och campingen. Badstranden innanför viken vid Hölicksskär inbjuder till picknick, bad och fantastisk havsutsikt.

Utsiktplatser finns vid Lappmobergen, härifrån har man en storslagen utsikt över området, och från den högsta punkten vid Hornslandsudden. Från toppen kan man i norr se Kuggören och Bålsön och i söder Agön, Drakön och Kråkön.

Stensträng efter en samisk fiskebosättning från 1000- talet.

Längs den exponerade kuststräckan står många knotiga och vinpinade tallar.

Havsutsikt från Hornslandsuddsberget i den östra delen av reservatet.

Blåsippa
(Hepatica Nobilis)

Utmed kusten sträcker sig vida klapperstensfält.

Strandglim
(Silene uniflora Roth)

Hornslandet

Hornslandet är en värdefull halvö med stora natur- och kulturvärden. Halvön är av riksintresse för både naturvård och rörligt friluftsliv. Hornslandet utsågs till Ekopark av Sveaskog år 2004.

Naturreservaten Norra Hornslandet, Lövsalen, Kuggörarna, Hölick och Klibbalsreservatet ingår i det europeiska nätverket av skyddad natur, Natura 2000.

Natura Hölick Resort camping

Natura Hölick Resort camping ligger på Hornslandets sydspets strax utanför Hölicks naturreservat.

Inne på Natura Hölick Resort camping växer denna märkliga tall.

Fiskare på Hölick

Varje fiskare utformade sin egen "nätvåle", ett flöte av trä som satt i nätet, så de skulle lätt känna igen sina egna nät på långt håll …

Lingar- Erske, Erik Wilhelm Andersson (1880–1964), var född och bodde på Lingarö, därav kallades han allmänt för Lingar- Erik. Han var fiskare på Hölick. Där hade han sin "skärboning"- en liten fiskestuga med sjöbod.

Elis Loden 1920-1990. En fiskare som senare tog anställning som båtsman i Hölick.

Fiskare Karl Fritiof Englund 1896-1975. Karl Fritiof hette Nyberg som liten men bytte efternamn till Englund efter att ha adopterats. Uppfödd i Lingarö. Han fiskade i gamla hamnen först men flyttade till nya hamnen som byggdes ca 1928.

Erik-Gustav Berggren född 17/8 1846 i Oppby i Rogsta . Död 1914 bodde då i Östby. Familjen bodde i Fiskarstan men flyttade ut på vårarna för att fiska.

Barnen fick sluta en månad tidigare på våren och börja en månad senare på hösten än de andra barnen. De blev bofästa 1881 då han började bygga deras nya hem.

Lite historik om Hölicks fiskeläge

Bilden är från gårdsplanen hos Erik "Lingar" Andersson från Hölick. Det ser ut som om man håller ett litet kaffekalas med tillbehör.

Efter kaffekalaset kanske man ville vila lite? Detta är också från Lingar-Erskes gårdsplan.

Lotshuset är från 1932. Lotsarna flyttade från Agön till Hölick. Det byggdes till 1951 för att få mer personal. Det var vitmålat från början.

Sven Lundgren 85 år 2008 bor sedan några år i Hölicks fiskeläge. Han arbetade som lots längs Hudiksvallskusten under sitt yrkesverksamma liv. Sven har utforskat Hornslandet på egen hand under många år och sitter inne med mycket intressant och värdefull information som vi har försökt ta med en del av på denna informationskarta. Sven har handritat en detaljerad fin karta.

Lotsbåten Odin är från 1928.

Sune Perssons morfar som hette August Leonard Åström för till Amerika 30/3 1905 och kom tillbaka 27/08 1919.

August tog jobb som skogsarbetare första omgången. Andra gången han för över till Amerika tog han jobb som maskinist på flodbåt uppför Mississippi.

Odin byggdes i Härnösand men är konstruerad av Joel Emanuel Henriksson född 1893 i Hudiksvall. Joel var verksam på Hölick som lots. En överingenjör på Fyringenjörskontoret i Stockholm som hette Gustav Tillman tog åt sig äran av Joels idé och satte sitt namn på ritningen 1940. Ritningsnr 6325 i fack 61 om någon skulle vilja ha mer exakta fakta.

Bilden är tagen augusti 1962 av Sune Persson.

Mer info kontakta : Hölicks Hamnförening.

Kuggörarna och Bålsön

Förberedelser för fiske. Man "stenar skötar".

Kapellet på Kuggörarna är från 1770- talet.

Laterna uppsatt som prydnad.

Äldre fotografi från Bålsöns hamn.

På kajen syns till vänster pojken, Ivar Åslund. I båten till vänster står Per Johan Åslund som var Erik Åslunds farfar och iförd plommonstop står Anders Olof Åslund allmänt kallad farbror Olle. Man kan se att hans byxor är omsorgsfullt lappade med olika tyger. Är man riktigt skarpsynt kan man skymta faster Hilma som gömmer sig bakom en av sjöbodarna längre bort på fotot. Längst bort syns en båt som vars ägare ansågs vara en fara för havet. Därför kallade man båten för "Farao".

Fotografier: *Jonsson Leif - Hölicks camping.*
Ormström Carola - björk, Lövsalen.
Persson Sune - svartvita foton från Hölicks fiskeläge.
Schelin Gunilla -naturbilder till reservaten.
Selin Sven Erik - Bålsön.
Troschke Tomas - Klibbal, Klibbalsreservatet.
Åslund Lars-Erik - Kuggörarna svartvitt foto.
Illustrationer och layout: Schelin Illustrationer AB. 2008

Länsstyrelsen Gävleborg

Länsstyrelsen Gävleborg 026-17 10 00 www.x.lst.se